SOLIS E PUTEO EMERGENTIS, SIUE DISSERTATIONIS CHYMIATECHNICAE LIBRI TRES. IN...

Johannes Rhenanus, Eberhard incisore Kiefer

SOLIS E PVTEO EMERGENTIS:

siue

DISSERTATIONIS CHYMIOTECHNICÆ,

LIBER SECVNDVS

In quo non modo magni LAPIDIS PHILOSOPHICI *materia, sed etiam intricatissimus solutionis modus ita ob oculos ponitur, vt vel modici visus homines illum conspicere queant.*

AVTHORE

IOHANNE RHENANO, MEDICO.

FRANCOFVRTI,

Impensis Antonij Hummij.

M. DC. XV.

AD ÆQVISSIMVM LECTOREM.

Tu in natura humana comparatum est æquissime lector, vt magis illa, quæ præ oculis sunt, magnifaciamus, quam quæ in naturæ penetralibus latitant abscondibus consideremus. Testatur hoc experientia, & similia aliis multis, satis superque sanatis studio Chymico, vbi potius in inanibus processibus studium ac & tempus nostrum consumimus, terimus atque in nihilum redigimus, quam et naturam eiusque facultates contemplamur. Quod vanum prorsus, futile & inutile est propositum, imo ingrata Chymia, quæ vera & verissima est, vt sapientia fratribus innotuit, multi audit. Quis enim eam demens unquam fuit Philosophus, qui mentem suam ita aperuit, vt nihil desiderari possit? nullus omnino. Quis fallacibus illis receptis fidem habebit? Ego, vt verum fatear persuaderi ad id non possum. Quin tanquam tanti numeri homines, etiam præstantissimi vltra vnumque perspicacissimique ingenii viri hoc processuum genere decipiuntur, falluntur, hunc discursum Chymicum, quem in Magno discursu magis suo maximi nominis, summaque auctoritatis & potestatis viri gratum confecipsi, si cum communicare volui, summo studio contendens, vt illum æqui bonique habere eiusque, aut hoc eum amore volui. Vale.

SOLIS E PVTEO EMERGENTIS,

sive.

DISSERTATIONIS CHYMIOTECHNICÆ

LIBER SECVNDVS.

De Lapide Philosophico

MAiores nostri cum rerum naturalium arcana pro viribus rimarent, inter reliqua pretiosum aliquod, humano generi non solum vtile, sed etiam

iam summe necessarium naturæ mysterium sua industria & diuina adsistente gratia adinuenerunt. Est autem hoc mysterium medicina aliqua insignis, quæ non modo corpus humanum validum in suo vigore conseruat, & læsum pristinæ sanitati restituit, sed etiam metalla imperfecta depurando, figendo & gradum coloris infundendo ad summum finem, quem natura sibi intendit, breui temporis spatio adducit: quam ob causam & Medicina Vniuersalis nuncupatur.

Huius tam insignis mysterii autor primus inter philosophos non satis cõstat: quidem protoplastam nostrum Adam, qui omnium rerum naturalium plenam & perfectam ante lapsum habuisse cognitionem fertur, inuentorem fuisse autumant alii Thubalcain inuentori & Doctori rerum metallicarum palmam tribuunt nonnulli Hermeti Trismegisto ascribunt, cum quibus & nos facimus, cæteris suam opinionem relinquentes.

Hoc autem, vt credamus, duæ nos mouent causæ. Vna est, si Hermes noster ab aliis, qui nimirum ante diluuium vixerunt, illam accepit, certè literis fuisse artem consignatam oportet, aut ex ore eorum, qui cum Noha in arca fuerunt, transplantatam. Literis autem illam non fuisse descriptam, ratio est, quod illuuies omnia inundarat. Nec figmentum illud Iosephi nos mouere potest, qui artes in columnis scriptas ab Hermete in valle Hebron post diluuium inuentas esse scriptis reliquit. Non enim credibile est, philosophos eius temporis huius tam admirandæ artis secreta in publicum prostituisse, vt quiuis ad illam peruenire possit, cum homines eius temporis non melioris conscientiæ vixerint, quam illi, qui nostro hoc seculo animam & vitam agunt. Quod vero ex Nohæ filiorum ore non resciuerit, satis probare videtur illud, quod ne litera quidem in sacris extat, quæ Noha & filios eius cum metallis

rem

rem habuisse tradat. Altera causa, est ipsa Hermetis confessio qui in tractatulo aliquo ita scribit: a nullo alio, neque per vllum alium habeo, quam a Deo, per diuinam eius inspirationem. Hoc non solum nos monebit, illum inuentorem fuisse, sed etiam donum esse Dei nos confirmabit. Sed magno in precio semper fuit habita ad nostrum hoc vsque seculum, vt etiam eius sciendi cupiditate mori, omnes insignes & celebres philosophi omnem suam intentionem in illa inquirenda posuerint, nec omnia, quæ in mundo habebant, illius amore relinquere dubitarint. Quo vero magis illam amplectuntur, eo etiam maiorem in illa celanda iniquos operam impendunt, vt etiam eorum libri magis nostram opinionem confirmandi gratia, quam docendi causa, conscripti esse videantur. Nomē tamen proprium ipsi nondum reperierunt: quidam ob excellentiam, raritatem, & quod à Deo habentibus concedatur, Pandoron, seu vniuersale & magnum Dei donum appellarunt, alii aduertentes illam in modum lapidis coagulatam esse, ad differentiam gemmarum & aliorum lapidum, Lapidem Philosophorum nuncuparunt: alii tincturam, quod in proiectione vberrimum colorem ex sese diffundat vocarunt. quocunque vero nomine indigitabitur, nobis medicina erit vniuersalis.

Philosophi hac de medicina plurimos libros sub allegorico stylo conscripserunt, vt posteros ad eius amorem alliciant, & scientes in sua (vt dixi) opinione confirment, ita vt hoc meo labore (etsi exiguo) opus non sit, sed quia video plurima tam obscura scripta esse, vt Oedipo aliquo opus sit, qui sensum eruat, multa etiam pede tacito prætergressos, hæc ponere, & ad solem producere, illa vero enucleare & exponere, pro viribus animum induxi. Vt autem facilius & propius ad rem veniamus, de naturæ atque artis conuenientia, prolixitatem vitando, duxi esse inchoandum.

Quanta igitur inter artem & naturam affinitas sit, non solum ex philosophorum consensu patet, sed etiam Magistra rerum experientia adhibitâ luce meridiana clarius elucescit, sed natura sapienter agens ad præstitutum finem, ad quem peruenire semper appetit, sine omni artis adiumento venit. Atqui, quãdo ad suum terminum peruenit, quiescit, nec per se, nisi moueatur arte, progredi potest. Vt igitur natura, vltra suum finem, nisi arte adiuta, sese extendere nequit: ita etiam ars absque naturæ adminiculo (subministrando materiam, & in eam dextre & conuenienter agendo) nihil prorsus agere, nedum moueri potest; sed quando naturam sibi amicam & conuenientem adepta fuerit, intrinsecus agentem externo suo motu promouere & iuuare potis est. Opus igitur est, vt natura arte moueatur, ars vero in naturæ terminis permaneat, ita vt in natura, per naturam, & cum natura operetur.

Quare quilibet rerum naturalium verus indagator, naturam eiusque operationem, quomodo videlicet illa ex principiis primis secunda educat, illaque in corpora cogat, inprimis nouisse debet. Natura enim, nisi fuerit impedita à primis Elementis ad ipsa corpora agendo, terminum suum semper assequitur, cum in sese omnia, quibus indiget, contineat, nec opus vllo motu externo habeat. Sed quando ad terminum suum peruenit, quiescit, nec per se, nisi moueatur arte, amplius progredi potest: verbi gratia, Natura ex primis quatuor Elementis tria generat principia, salem videlicet, sulphur & Mercurium, atque ex iis simul debita proportione iunctis metalla generat, arbores producit, animalia gignit, & quando ad terminum suum venit, desistere cogitur. Nam tincturas facere, mensam, scamnum, aut calceum formare nõ potest, sed illa artifici relinquit. Deinde operæpretium est, vt artifex, qui sua industria naturam iuuare conatur, certum scopum, in quem suam intentionem fundat, considerando

natu-

naturã nihil extra suam naturam agere posse, sibi proponat. Quæcunque enim sub lunæ circulo continentur, in tria partiuntur genera. Non plura, non pauciora reperiuntur, & sunt, Mineralia, Vegetabilia & Animalia. In hisce tribus natura suum sibi imperium vendicat, in iis agit, operatur & mouetur, neque extra ea quicquam molitur. In hisce vim generandi & naturã augendi, atque in specie sua multiplicandi, quod naturæ proprium est, exercet, supra lunaria autem summo motori dirigenda relinquit. Quæ cum ita sint, artifex facile discernere poterit, in omni intentione sua naturam fere imitandam. Nam in quo rerum genere cœperit, in eodem & certo desinet. Natura enim simplex, vna & vera est, vt in alias commutari naturas non possit. Si in vegetabilium natura opus aliquod ordiris, in eadem etiam permanebis, neque in alias naturas illam conuertere poteris. Et si in animalibus inceperis, animalia produces, sicuti ex mineralibus mineralia etiam elicies.

Inde admodum concinne Arnoldus in Rosarii part. 1. cap. 6. ait: *Vera vtamur natura, quoniam non emendatur, nisi in sua natura, cui nihil alienum iungitur.* Tandem à vero artifice requiritur, illius rei, cuius naturam arte sua iuuare conatur proprietatem scire, hoc est, ex quibus & quomodo constructa sit, quidq; in interioribus eius lateat, nec non quomodo rursus destrui, ac internum ex illo elici, atque in genuinum vsum transferri possit, perfectam habere cognitionem. Hoc autẽ, vt facilius fieri possit, creationis methodus probe consideranda venit, quæ talis fuit. In principio, cum nihil, nisi Deus esset, D. T. O. M. infinita sua potentia quatuor Elementa in vno Chao conuoluta & confusa, ignem videlicet & aquam, quæ Hebræo vocabulo שמים explicatur, quasi אש & מים, nec nõ terram, qua ארץ dicitur, sicuti & aërem sub vocula Ruah, quæ non modo spiritum, sed etiam aerem & ventũ significat, contentum, creauit, vt illa pro materia omnibus rebus inseruiant.

Quæ-

Quicquid enim factũ à Deo in hac vniuersitate est (exceptis spiritib. angelis, & anima humana) ex elementis productum esse, imo cœlum ipsum elementorum expers non esse, ex sacris literis constanter asseuerare ausim. Sunt itaque elementa materia omnium prima & remota. Sed quia in corpora res purissimæ & simplicissimę per se redigi nõ possunt, Deus illa admirabili & rationi humanæ prorsus ignota compositione cõiunxit, atq; tria principia propinquiora, quæ sub sensum cadunt, & vsitatis vocabulis *Sal*, *Sulphur* & *Mercurius* nominantur, formauit, illaq; in tria regna distinxit, vimq; pro seminis arbitrio hæc, vel illa corpora fieri, concessit, ita quicquid sub cœlo est, ex hisce, vt principiis proximis, productum esse constat.

Est autem & quartum quoddam, quod instar excrementi, aut fęcum, vt plurimum cum illis coniungitur, & ista quasi cutis aliqua obducit, terrea nimirum fęculentia. Sed quia in omnibus corporibus, & in perfectioribus pręcipue non inuenitur, non pro principio, sed pro accidente illud nos reputamus. Magna autem inter prima elementa & principia propinqua hęc adhuc harmonia est, sulphur ignem ratione puritatis & caloris, sal aquam, Mercurius aerem & totum compositum terram refert. Conuenientia tamen analogica tãtum est, cum quoduis illorum ex quatuor elementis participet, idque cõpositum sit. Vt autem omnia sub cœlo ex illis constant, ita etiam in eadem resoluuntur. Siue enim vegetabilium contemplatus fueris cohortem, eaq; in materiam vltimam, quæ primam refert, reduxeris, præter Mercurium, Sal & Sulphur nihil inuenies. Siue eò ad animalium cœtum contuleris, nihil amplius conspicies. Mineralium autem numerus præ omnib. manifeste eadem demonstrat. Quodcunq; enim ex omnib. ad ignis, qui omnia manifestat, trutinam appenderis, ascendentem aliquem vaporem, aut fumum, quem *Mercurium* appellamus, tibi demonstrabit (Mercurius enim ascendendi & sese

ſeſe ſublimandi vim habet, & præter illum aſcendit nihil, nihil ſublimatur) ſulphur vrit, & ſal in fundo fixus manet. Cæterum (vt dixi) hæc vt ſint materia, facta ſunt, & proinde nullam rem producere, aut productam conſeruare poſſunt, cum illa tantum materiam conſtituant. Quare cum forma ſit magis natura & nobilior materia Deus T. O. M. vt ſapientiſſimus opifex, rei cuique proprium & ſpecificum ſuum ſemen, quo forma eius continetur ſpecifica, & ab illis rebus omnibus diſcernitur, infudit, vt eius beneficio cuncta augeantur & promoueantur. Hoc ſemen cũ elemẽtis, aut principiis tali nodo connexit, vt nullo artificio, aut ingenio humano illa inuicem ſeparari poſſint. Etiamſi vero nonnunquam forma rei alicuius auferri & alia introduci per priuationem videtur (vnde verbum illud *Corruptio vnius, eſt generatio alterius*) tamen aliam formam, quam quæ in ipſo ſemine eſt, gigni impoſſibile eſt, ſed nobilior tantum & præſtantior forma, quam prior erat, eruitur. Noua itaque aliqua haud introducitur, ſed prior tantum melioratur & augmentatur, vt propter excellentiam noua aliqua videri poſſit. Eſt autem ſemen nihil aliud, quam vis illa interior & ſpiritus ille inuiſibilis, formam rei cuilibet in ſua ſpecie tribuens, cuius nutu omnia producuntur & promouentur. Attamen ſemen hoc, etiamſi materiam nactum eſt, nihil producere, niſi moueatur, poteſt, quare cunctipotens opifex rebus alium quendam ſpiritum, qui Natura vulgo, Theophraſto Paracelſo Archeus appellatur, indidit, vt ſemen cum ſua matrice dirigat atque gubernet de hoc ſuperius locuti ſumus Sed poſſet etiam ſpiritus ille non incongrue miniſter ſeminis appellari. Quodcunque enim ſemen vult, facit, & quod non vult, omittit, nec quicquam præter ſeminis nutum operatur. Superius dictum eſt, naturam omnia in tria diſtinxiſſe regna, quibus omnia comprehenduntur, eaque pro ratione ſeminis, vt alterum ab altero diſcernatur, neque vnum in aliud conuertatur, non ſolum in genera diſtribuit, imo et-

iam cuiuslibet generis speciebus suas attribuit differentias, & pro seminis natura sal, sulphur & Mercurium aliter atque aliter formauit ac composuit. Hoc enim si factum non esset, confusio vniuersitatis foret, & facile creatura creatori æquaretur, si ex re aliqua aliam sibi prorsus dissimilem condere posset, quod tamen creaturæ concessum non est, sed Deus sibi soli hoc reseruauit, & facit quod vult, quo fine & naturæ suos terminos constituit, Nam

Est modus in rebus, sunt certi denique fines,
Quos vltra citraque nequit consistere rectum

Sal sulphur, & Mercurius enim vegetabilium nunquam metallum, aut hominem aliquem producere possunt, quia neque mineralis, neque humanum illis semen inest, sed herbam, aut arborem aliquam, ad quam à semine determinata fuerint, gignent. Tam firme enim tria hæc regna inter se diuisa & stabilita sunt, vt inuicem inter se commisceri impossibile sit. Pyrus pyra profert, homo hominem, Leo leonem generat. Grauissime igitur illos errare constat, qui sine seminis consideratione ipsa lapidis philosophici compositione ad vegetabilia, vt ad vinum, aut alia sese conuertunt, ex illisq; medicinam metalla in aurum conuertentem elicere tentant. Nec minus hallucinantur illi, qui ex sanguine, aut hominis vrina, aut aliis ab animalibus ortum ducentibus, lapidem & medicinam metalla transmutantē elicere putant. Stultissimè enim in natura quæritur, quod in ea non est, In eundem verò errorem sola seminis cognitione neglecta induci videntur.

Vt autem semen à natura in effectum ducitur, & in sua specie augmentatur, sic etiā ad quod constitutū est, facit, & nullū aliud. Atq; hoc modo semen, vt nobilius natura, ita etiā illam cogendo & intra terminos seruando ea est potentius. Contingit namq; interdum, vt natura erret, atq; ex commixto semine quid proferat insolitum, sed meritò illud monstrum vocatur. Perspicuum igitur est, artis indagatorē, qui naturā sequi, eandemq;

deinque iuuare ac promouere putat; potius semen in natura, quam ipsam naturã indagare debere. Hoc enim si fecerit, naturæ lumen illum nunquam errare permittet, imo impossibile est illum in labyrinthum aliquẽ perduci posse, cum canonem, quo sẽper sese extricare potest, habeat. Dixi magis semen esse indagandum, quam naturã ratione materiæ, aut potius subiecti, vt firmo aliquo fundamento niti possit, interim naturam & naturales actiones nõ negligendas esse, sed potius totis viribus scrutãdas fideliter monemus. Nã non sufficit aratori scire, frumento suũ semen inesse, nisi & illud in actum trãsferendi modum nouerit. Sed noster sermo de lapide philosophico institutus est, quare de illo deinceps agemus. Est autem lapis philosophicus purissima, fixissima & simplicissima metallica substãtia, quæ supra metalla proiecta in infinita quantitate illa in verum aurum, aut argentum cõuertit, & corpus humanum in suo vigore cõseruat. Vel, est metallum à natura summè depuratum frequenti solutione ad secundã generationẽ perductum. Ex metallo autẽ illa medicina fit, & ex nulla alia re, ratione seminis fieri potest. Nam simile simile gignit, & omnis rerum emendatio illius rei naturam emendat, quæ in illa est, & omne genus in suo genere, & omnis species in sua specie, omnisque natura in sua natura naturaliter virtutis affectat augmentum, & fructus affert iuxta naturam suam, & non in alia natura sibi contraria, cum omne seminatum suo semini correspondeat. Non enim de spicis vuas, nec de tribulis ficus colligere possumus. Si quis igitur in vegetabilibus lapidem quærere nitatur, toto cœlo (vt dictum est) errare, quia extra sui propositi fines vagatur. Proprietas siquidẽ nostri lapidis est, non modo fixum & vberrimi coloris esse, sed etiam alia non fixa & colorata minus, suam illis vbertatem communicando, figere, & colorem sufficientem infundere.

Quocunque autem modo vegetabilia præparantur, nunquam ipsa fixa erunt, taceo, quod suã fixionem alijs communi-

care possint. Perperam igitur in illis lapis quæritur, cum neque semen, neque natura metallica in illis existat. Obiciet autem aliquis, philosophos in suis scriptis multa de vegetabili lapide verba fecisse si igitur lapis vegetabilis est, qui metalla, vt aiunt, purgare & perficere potest, vtiq; ex vegetabilibus erit oriundus? Respondeo, Philosophos non ad literam esse intelligendos, sed occultum inde literarum sensum enucleandum: Quodcunque igitur de vegetabili lapide scripserunt, illud de magno suo lapide, ratione incrementi & multiplicationis intelligi voluerunt (nam quia virtute augmentatiua pollet, crescere illum & vegetari dixerunt. ita etiam animalem suum lapidem, quod animam fortificet, aut quod spiritu, anima & corpore præditus sit, vocarunt) & non de peculiari aliquo, vegetabili nimirum, lapide. Lapis enim noster vnus est, medicina vna, cui nihil addimus, nec quippiã minuimus, nisi quod superflua remouemus. Abeant igitur cum vegetabili, aut animali suo lapide, quorsum voluerunt, nobis saltem mineralem relinquant. Non tamen inficias ibo ex vegetabilibus nonnullis puluerem aliquem, qui etiam aquam in vinum vertere possit, elici arte posse, metalla autem transmutare, minime. Neque etiam ex animalibus noster lapis erui potest, cum illa igni cedant, & prorsus alienæ à requisito naturæ reperiantur. Animantia in sua specie multiplicantur, quatenus semen se extendit, nec vnquam in aliud quippiam extra suam naturam versa fuisse, constat.

Nam summus opifex prolificum illis semen indidit, & vt habeant animam viuentem & corpus mobile, nec non spiritum illa duo connectentem constituit. Hæc tria per semen quamdiu coniuncta sunt, simile gignere possunt, dissoluta autem nunquam. Quis enim, vbi animam inueniam, aut spiritum quæram, me certiorem faciet? Constat itaque neque ex his lapidem fieri posse. In mineralium igitur genere nostrum lapidem quærere oportet. Vt autem faciliori methodo id fiat,

bre-

breuiter sciendum est, mineralia alia esse minora, maiora alia. Minora sunt, quæ sine argenti viui additione producuntur, vt sunt lapides, salia & corpora sulphurea.

Maiora sunt, quæ ex argento viuo producuntur, & eorum alia non sunt ductilia, quod videlicet malleum non ferunt, vt Antimonium, Linctum, Magnesia, Marcasita & alia. alia ductilia, vt metalla, quorum nonnulla imperfecta, perfecta reliqua existunt. Iam itaq; stabili hoc fundamento posito, quod Auicenna nobis reliquit (*Intentio nostri operis non est alia, nisi vt eligatur purissima Mercurii substantia ex ipsis corporibus, quoniam Elyxir constat solummodo ex ipsis, & quo corpora perfectiora erunt, eo etiam spiritus perfectior erit,*) ex quibus lapis noster elici debeat, examinabimus.

Minora mineralia lapidis materia esse non possunt, quia ad lapidem Mercurii substantia requiritur, illum in se non habent, neque naturaliter, neq; artificialiter acquirere possunt. Naturaliter adipisci nequeunt, tum, quia eorum generatio cū argenti viui generatione in forma & natura, & compositione differt, tum, quia vnius speciei vna est naturæ & seminis proprietas, ex quo producitur. Artificialiter id fieri nequit, cum artificis officium sit, sequi naturam, quantum eius fieri potest, nec extra naturæ limites transilire. Quia autem natura id perficere non potest, multo minus & ars. Cum itaque principium arti, quod est mercurius, neque naturaliter, neque artificialiter fieri possunt, ad finem etiam, qui est lapis & tinctura, pertingere nequeunt.

Metallis præterea plane contrariæ naturæ repetiuntur. Salina enim corpora metalla corrumpunt, rodunt & destruunt, & prout fixa, aut non fixa, pura, aut impura, omninò in nihilum redigunt, & quo subtiliora fiunt, eo magis metalla à sua natura aliena reddunt, illorumque humidum innatum comburunt. Hoc nomine omnes, qui cum corrosiuis metalla in materiam primam reducere, aut ex aquis fortibus & acutis la-

pidem construere putant, plurimum erravimus. Non enim inerat in nostrum magisterium, quod non ab eo ortum est. Sulphurea porro corpora semper inficiunt, denigrant, & corrumpunt, quocunq; etiam artificio præparantur. Nam si figuntur, fusionem impediunt, & impossibile est, illa cum corporibus metallicis coniungi posse: si vero calcinantur, in terram mortuam abeunt, nullius vius, & si cruda adhibentur, videmus quomodo metalla destruant, denigrent, & corrumpant. Cum itaq; metallis sunt contraria, quomodo medicinam metallis salutarem præstare possunt? Num venenum ægrum reficit aut viperæ, vel scorpii ictus adversus valetudinē mitius secundā facit? Vt igitur medicus, qui antidoti loco, toxicum aliq; mortiferum propinat, nō medicus, sed malus & ignarus impostor est, ita etiam artifex Chymiæ, qui metalla sanare cupiens, ea plane corrumpit, non pro artifice reputandus erit. Inferet tamē nonnemo de victriolo. Victriolum magnam cum cupro affinitatem habere apparet, quod illud non modo ferrum in cuprum convertit, sed etiam optimum inde cuprum educi potest. Deinde etiam victriolum summopere à nonnullis commendatur, & tinctura ex illo elici posse fertur. Ad primum dico, fatēdo magnam victriolo cum Venere affinitatem esse, vt etiam cuprum fuisse videatur; sicuti cuprum etiam per artificium in victriolum verti posse, quotidiana demonstrat experientia, atque ita nonnihil de mercurio retinuisse. Neque probabile nobis esse videtur, quod multi afferunt, cuprum ex victriolo gigni, sed potius contrarium credere ars persuadet. Quando enim cuprum in corruptionis suæ motu est, atque illi neque arte, neq; natura, subuenitur, plane corrumpitur, & victriolum fieri videmus. Quod autem victriolum Martem in cuprum mutat, inde fieri videtur, quod vtrumq; metallum impurum, pauco & poroso argento vivo, nec non plurimo sulphure impuro cōstat, & quando sulphur Veneris in Martem infunditur, facile transitum fieri posse. Nam parum inuicem distant, vt ferme simila,

milia, non tamen eadem ratione, sulphuris & Mercurii sui, censeri possint, Argentum enim vivum Martis, sicuti & sulphur, quod durius, & grossius ignem magis fert, quam cupri, à cupri spiritu, qui invicti solo est, mollificatur. Quia igitur vitriolum à cupro spiritum aliquem sulphureum purum impuri mole obrutum accepit, non inficior illum magnos labores dici posse, tincturam autem ex illo solo fieri, plane nego. Sed si purissima Mercurii substantia cum ingenito suo sulphure ipsi adhibetur, vt inuicem coniungantur, medicina aliqua fieri potest. Non vero consultum hoc videtur, quia absque victrioli sulphure multo maiores vires mercurius acquirit, neque lapis esse potest, aut tinctura nostra, quia pulvis introductus medicinam hinc non ex vna, generatam esse coarguit.

Quia itaque in minoribus mineralibus lapis non inuenitur in maioribus est inuestigandus. Sed ex nobis ductilibus, vt antimonio & aliis extrahi nō potest, cum illis ex principiis aliquod aut desit, aut valde corruptū inuenjatur, ita etiā, vt nullo artificio, nisi toto composito destructo, illud emendari possit. Philosophia autem docet, & ratio suadet, vt inquiramus materiam aliquam, in qua tria principia sine omni labe inueniuntur, sicuti in auro & argento existunt. Cum vero neque metalla imperfecta, quæ in sua compositione magis cum auro & argento, quā magnesia, antimonium & alia conueniunt, lapidis materiam suppeditent, quare in mineralibus eiusmodi eandem inquirere cocca nos stimulat persuasio. Alia etiam ratio, quæ nos magis ab hisce mineralibus abstinere monet, à metallorū generatione ducitur. Nam Deus in vniuersitatis creatione simul omnia mineralia, quodque in sua specie creauit, propriumque semen simul indidit, vt sese multiplicare & ampliare possint, atque hoc in loco natura otiosa non sit. Hoc semen, etsi in metallis inclusum est, natura tamen pro suo arbitrio nonnunquā illud eruit, idque ad alia loca, vt sibi de habitatione cōmoda prospiciat, in qua sui generis simile aliquod producat, perducit.

Nihil

Nihil enim metallis decipitur, si semen aliquod in mineris emittunt, cum vis generandi illis semper maneat, quamdiu in motu minerali persistunt, hoc est, quamdiu natura in terræ cauernis in illis agit. Vt autem homo emisso semine homo nihilominus manet, & semen prolificum in se continet, quamdiu in suo motu est & viuit: sic etiam metalla, quamdiu in mineris sunt, & viuunt, semen suum emittere possunt, quandocunque naturæ visum fuerit, nec quicquam de sua substātia illis eripitur. Sed quamprimum in aerem producta fuerint, emittere semen amplius non possunt, nisi in meliorem formā conuertantur, aut totum compositū destruatur, vt metallum esse desinat. Semen hoc, quando à metallis discedit, natura per loca angusta ducit, donec cōmodam aliquam matricem, vbi ad generationem promoueri potest, adipiscatur. Eo in loco calore suo interno tamdiu fouetur, donec in fumum, aut vaporem aliquem condensetur. Vaporem hunc philosophi materiam primam appellare solent metallorum, & ab illo cōmuniter suum sermonem ordiuntur, nulla vnde ille oriatur mentione facta. Quando igitur in vaporem redactum est, vi sua intrinseca, secundum generationis suæ processum, in sal, sulphur & mercurium coagulatur, non secus ac infans in vtero matris à minimo ad summum promouetur. Vt autem infans pro matricis puritate, aut spurcitie maculas attrahit, aut propter alia accidentia mancus prodit, aut sine omni labe in communem venit, ita etiam metallicum semen pro loci commoditate terream aliquam fæculentiam, aut adustibilem pinguedinem apprehendit, quæ illud impurum fieri metallum cogit. Inde duplex sulphur in metallis reperitur, innatum & aduenien. Innatum, quod & viuum dicitur, ac simul cum semine infunditur, est illud ipsum, quod metallum promouet, atq; aurum, aut argentum fieri, nisi ab aduenienté obruatur, causat, & nihil aliud est, quam vapor purissimus & igneus, qui vim coagulandi mercurium habet. Adueniens autem & exter-

ternum grossum est feculentum, adustibile, viscosum, & vnctuosum, quod metallorum perfectionem, quantum pro sua natura & mole potest, impedit. Nam si semen, quod purum est, & pura metallorum primordia gignit, in locum purũ fuerit deductum, purum & purum etiam metallum producit, nec tam longa decoctione & depuratione, quæ alioquin requireretur, opus habet. Nam hic natura suum scopum, sine omni impedimento, assequitur, faciens id, ad quod semen erat ordinatum. At si ad loca impura semen delatum fuerit, ibi in generatione terrea & adustibilis fæculentia sese admiscet, & pro fęcum copia antimonium, marcasitam aut alia non ductilia mineralia gignuntur, quæ, quia de mercurio participant, liquefieri quidem possunt, ad perfectionem autem à natura promoueri non existimátur. Sin autem sulphureæ fæces paucæ & subnigræ sese commiscuerint, & mercurius non satis coctus fuerit, argentum viuum vulgi fiet. Sed si fæces malæ, mali saporis & fœtidæ, nec non virtutis debilioris fuerint, argentũ viuum inficiunt, illudque malum, ponderosum & luteum reddunt, quod non bene coagulatur, ac tandem in plumbum abit. Sin vero malum sulphur fuerit, quod non bene se cum mercurio miscuit, stannum generatur. Ast si sulphureæ illæ fæces petrosæ, immundæ & terreæ fuerint, producitur ferrũ, sed si eiusmodi sulphur etiam rubeum & adurens fuerit, æs gignetur. Hæc recensere placuit, vt quantum hoc, vel illud metallum à perfectione distet, & quomodo natura illa perficere possit, appareat. Nã argentum viuum vulgare immaturum & adhuc in suo motu est, quare sola coctione ad terminum suum perduci potest. Sic etiam plumbum & stannum sulphur illud externum malum (quamuis non tam facile separari potest, vt ab argento viuo) cõtinua decoctione sequestrando ad vltimum finem moueri potest. Sed Mars & Venus admodum impuri sunt, vt etiam propter impuritatem perfectionis finis illis denegari fermè videatur. quia vero mercu-

rius, qui in illis est, æq; ac reliquorum ad perfectionem destinatus est, naturæ terminus & illis non erit derogandus.

Patet itaque naturæ intentionem esse hæcce omnia & singula indefessa & cõtinua decoctione ac digestione sulphuris, fæces illas extraneas, quę iis secundum loci conditionem sese commiscuerunt, quantum eius fieri potest, separãdo, expoliendo ac depurãdo, perficere ac commutare in aurum, aut argentum. Eiusmodi est metallorum imperfectorum conditio: antimonium autem & similia longè maiori fęcum copia sunt obruta ac conspurcata, & censeo, si mercurius illa nõ sustineret, plane in terram essea bitura. Non dicam, quod argentum viuum infinitas labes, respectu sulphuris, aut salis, contraxit.

Hæc cum ita sint, quomodo cum sulphure, sale & mercurio puris purum ex usce semeo elicere possumus? Sane in iis esse constat, sed eductionis ratio hactenus à nullo artifice inuenta est. Requiritũr in arte sulphur viuum, simplex, purum & digestum. Argentum viuum purum & nulla macula contaminatum, splendens & permanens, cum sale puro atque ab omnibus acerbis, salsuginosis & corrodentibus facultatibus depurato, quæ tria ita coniuncta non nisi purum & simplex corpus in compositione generare possunt. Etsi autem in imperfectis corporibus sunt, ex illis tamen educi posse non videntur, cum ars non sit tam subtilis operationis, vt omnes attractas labes, quæ cum intimis illorum se copularunt, separare possit, nisi magni illius lapidis beneficio ista in aurum argentumue conuertat. Nam tale sulphur non reperitur supra terram, nisi quod in auro & argento consistit. In iis enim sunt radii pori & penetrabiles, tingentes cætera corpora imperfecta rubedine & albedine vera, secundum quod præparata fuerint. Neque natura huic, quod videlicet in hisce duobus luminarib. existit, simile produxit argentum viuum. Maximæ enim est virtutis, puritatis & temperantiæ. Sal autem eorum vtrique corpus largiens incomparabile est cum reliquis. Est enim

instar

instar animæ, quæ spiritum & corpus adamantino nectit nodo, ne separari inuicem possint. Quando verò philosophi de sulphure & mercurio loquuntur, sal non excludunt; quia vtrique adhæret, sed tacent ea gratia; quia eorum intentio nunquam fuit, salem ab reliquis duobus separare, quum in illo proportio metallica, nobis ignota, consistat, quia semel interrupta, aut separata, in corpus redigi posse nõ videtur. Quare ista corpora lucentia ingenio subtili præparamus, vt artificio nostro idem sulphur & argentum viuum cum sale suo iuncta ex iis elicere possimus. Sed dicet aliquis satius est ex fonte haurire aquam, quam ex riuulo, & quid opus est reducere ista corpora magno labore & sumptibus infinitis, cum natura nobis mercurium præparet & ad vsum accommodet, aut alia metalla non tam solida & fixa habeantur? Ineptum enim est sumptus cum labore multo multos facere cũ faciliori via ad illa peruenire possimus. Respondeo, diuersam intentionem esse naturæ & artis. Natura enim intendit ex suo semine gignere aurum & argentum, ad quod vna decoctione opus habet. Sed si semen in impuram matricem proiectum fuerit, ibique labes aliquas attraxerit, longa decoctione eget, vt illas separet, & immundum sequestret, donec aurum ex illo factum sit. Cum itaq; ad argẽti viui generationem peruenit, adhuc in suo motu est, illud ad suam perfectionem perducere cupiẽs.

Nam natura, nisi finem fuerit assecuta, otiosa esse nõ potest, sed illud semper coquit, donec in aurum versum sit, & tũc vltimam suo operi manum imponit. Ars autem aurum argentumue generare non potest, neq; id facere intendit, sed medicinam aliquam, quæ sua virtute non modo fæces superfluas separare, sed indigestum etiam percoquere potest, vt tandem metalla aurum fiant. Vt autem hãc efficiat, in naturæ termino acquiescere non potest. Oportet enim rem a natura perfectã in seipsa ita multiplicari, quo mille fructus afferre possit. Quare vbi natura desiit, ars incipere debet. Nã si ars in aliquo alio

incipere vellet, idem quod natura facere intendit, perficeret, aurum nimirum. Non datur enim trāsitus ab extremo ad extremum, nisi per aliquod medium. Inter semen & aurum medium est argentum viuum, & alia corpora; inter lapidem vero & argentum viuum est aurum. Sicut igitur ex semine non statim, aut aurum, aut argentum, fieri potest, nisi in argentum viuum, aut alia metalla fuerit coagulatum, ita etiā ex illis, nisi in argentum, aut aurum conuersa fuerint, lapis philosophorum fieri nequit. Quocirca debilem, impuram & imperfectam materiam reiicimus, cum nostræ intentioni conuenientem habeamus. Et ita constat, non ex argento viuo, aut aliis metallis lapidem fieri posse. Quocunque enim artificio impura corpora præparantur, impuritas ab illis separari non potest; & si ad secundam generationem perducuntur, semper tamen suum simile, vt plumbum plumbum, & ferrum ferrum generabit, nunquam autem aurum, aut argentum producent. Cum igitur simile simile gignat, cum Poeta dico

Nota!

Nunc queras aliunde auri primordia, in auro
Semina sunt auri, quamuis abstrusa recedant
Longius, & multo nobis quærenda labore

Est autem aurum metallum perfectum & purum, ex argento viuo puro, fixo, claro & simplici, nec non ex sulphure mundo, fixo, viuo & rubeo, nec non ex sale ad summum a natura purgato, generatum. Argentum vero est metallum fere perfectum ex mercurio ferè fixo, puro & claro, & ex sulphure ac sale consimilibus productum. Sed vt ex auro lapis rubeus ad rubeum soluendo & coagulando fit, ita & ex argento albus ad album paratur. Quæri autē potest, quī fiat, quod lapis (vti fertur) in tanta quantitate metalla imperfecta in aurum, aut argentum conuertere possit? Respondetur, solum hoc fieri regenerationis beneficio. Vt enim parum seminis magnam quantitatem sui generis fructus producit, & illud rursus facti cen-

centuplum, aut millecuplum fructum affert: ita etiam hîc res sese habet. Nam nostra materia, quãdo regeneratur, seipsam in virtute recolligit & augmentatur, non quidem tãta quantitate, sed qualitate ac virib. vt supra metalla proiecta eas exercere possit. Quando verò ad secundam, tertiam, aut quartam regenerationem promouetur, maiori etiam vi operatur. Sed alia etiam quæstio subincidit, quomodo nimirum metalla tam cito à medicina recreata in aurum, aut argentum mutari possint? Dico. In præparatione nostræ medicinæ requiruntur sulphur & argentum viuum, vt illa decoctione ad summam puritatem perducantur. Mercurii autem qualitas est, si purus, coctus & fixus est, purgat, abstergit, coquit & figit Sulphuris verò natura est, coagulare & figere mercurium, & fixũ illum in sua operatione comitari ac iuuare, vt vbi illa agit, statim colorem infundat. Quando igitur medicina supra corpora immunda & immatura proiicitur, Mercurius confestim suum simile quærit, atque illud apprehendit, externaq; ac aduentitia impuritate seiunctã illud perficit, & quia sulphur medicinæ cum suo mercurio inseparabiliter iunctum est, statim colorem infundit, idq; suæ plusquam perfectionis & æthereę subtilitatis ratione facit. Quo enim corpus perfectum subtilius, eò maiores etiam vires exercere potest. Ex hac responsione aliud etiam notatu dignum effluit, quomodo videlicet metalla in aurum & argentum perficiantur? Dico igitur, nullam esse metallorum transmutationem omnino, sed mundationem tantummodo, & ablationem accidentium, cum perfectionis infusione. Metalla enim solo gradu perfectionis ac puritatis, & non specie differunt. Nam si specie differrent, eorum in aurum perfectio plane impossibilis esset, seminis ratione habita.

Hactenus de metallorum principiis & generationis processu, & quatenus ille se extendat, aut pedem figat, quam potuit fieri breuissime, cum nonnullis quæstiunculis admodum ne-

cessarius diximus restat vt ad artis operationem, quæ vbi natura desiit incipere ac naturam imitari debet, acceleremus.

Sed primâ fronte dubium aliquod hîc occurrit, num ars naturã imitando in naturæ terminis permaneat, an vero & suos peculiares sibi terminos vendicando, vltra naturam se extendat? Multos hoc problema philosophos torsit Nã artem imitari naturam negari nõ potest Hoc enim si negaretur, & totius artificii subtilitas in dubium vocaretur, cum natura solum arte ministrante operetur Hoc itaq; vt satius constet, vbi ars naturam imitatur, & vbi eandem excedit, breuiter dicemus Primum opus est, vt ars materiam aliq̃ accipiat metallicã perfectam, atque ex illa suam paret medicinam supra metalla.

Ita enim Natura Naturâ lætabitur, natura naturã continebit, natura naturam vincet & superabit, & simile suũ simile producet. In conuenientibus siquidem & proximis facilis est transitus & commixtio Et ita videmus quamlibet materiam cum suo simili commisceri, vitrum cum vitro, metallum cum metallo, aquam cum aqua, &c. Sed si ad alienas transire naturas, & metallum cum vitro, aut aquam cũ oleo, commiscere vellemus, vt in vnam coeant naturam, impossibile illud nobis erit, quia natura alienũ suæ naturæ respuit, propinquũ verò & ex eodẽ semine natum amplectitur. Ita videmus aurum cum plumbo facile misceri (non tamen eorum proprietates confundi) & argentum cum stanno, quia ex eodem semine sunt orunda Atque in hoc ars imitatur naturam Ita etiam in cõiunctione sulphuris & mercurii, eorundemq; in locum calidum locatione, sicuti & medicinæ supra metalla & nulla alia corpora proiectione ars naturam æmulatur, in reliquis verò naturã superat & excellit. Nam corpus perfectum ob eius soliditatẽ & cõpactionem natura per se in sulphur & argentum viuum reducere nequit ars autẽ retrogrediẽdo omnes illas vias, quib. natura corpus ex illis construxit, hoc efficere potest & hæc operatio naturæ contraria appellatur.

Nun-

Nunquam enim literis, aut experientia proditum est naturā corpus aliquod metallicū sine artis adminiculo in sulphur & argentum viuum redegisse, cum in natura simplici nō detur regressus, qui arti competit, & in hoc præcipuè destruendo constructum, & coagulatum resoluēdo ars nomē suum profitetur. Deinde etiam ars naturam excedit, quod materiam mundam in loco mundo collocat, ibiq; perficit, quod natura facere nequit, quæ semen, quo potest, ducit, siue locus sit purus, siue impurus, naturæ perinde est. Etiāsi enim natura melius semper affectat, illud tamen, propter multa accidentia, quæ eam impediunt, vt plurimum assequi nequit.

Porro ars in hoc commendatur, quod illam materiam quā natura amplius mouere nō potest, superat & vincit, & naturæ subricit opationibus, illā subtiliat, & ad maiores vires exaltat, q; natura facere nequibat. Demum & in illo prçstātior est naturâ, q; breuissimo tēporis spatio illud perficit, q; natura mille ferè annis perficere occupata fuit. Sed tamen ars omnino nihil sine natura facere potest, cum naturæ, vt sæpius dictum est, ministra sit, sed semper cum natura, per naturam & in naturam agit, atq; illam iuuat; & si vel in minimo negotio inuicē separarētur, illico actum esset, ac nihil effici posset. Natura itaq; materiā subministrat, illā artifex, p sua sciētia format, expolit, extrahit, resoluit, lauat, coagulat & in corpus cogit.

Artificium porro nostrum in duobus consistit, in soluendo & coagulando, vnde Morienus *solue & coagula*. Cæterum quanta in soluendo sit difficultas, facile cōfiteri possunt, qui solutioni operā impēderunt. Nā in illa omnis nostræ artis cardo vertitur. Etiamsi enim aliquis materiam & omnem operandi modum nouit, & in solutione errarit, oleum & operam perdet. Proinde etiam multa præclarissima ingenia in ea indagāda desudarunt, & tamē desistere ret difficultas coegit. Est itaq; solutio nostrç operationis pars prior, quâ nostri corporis cōpages soluitur & attenuatur, atq; philosophus duplex

est,

est, vna crudi & metalli corporis in sulphur & argentum viuum, vnde ortum traxit, altera corporis physici in suam aquam, vt fiat argentum viuum de argento viuo, & sulphur de sulphure. Vtramque solutionem philosophi tam confuse tractant, vt etiam admodum erudito negotium facessant, vt vnam ab altera discernere queant.

Acute igitur philosophorum dicta sunt ponderanda, ne nos incircumspectos à recto tramite seducant. In prima itaq; solutione requiritur, vt corpus in sua principia sine humidi radicalis destructione resoluatur. Quomodo autem id fiat solerti & experto artifici considerandū relinquo. Corrosiuis tamen, vt sunt aquæ acutæ, regales, fortes, & aliæ, nullo pacto vti debet. Destruunt enim, corrumpunt, & humidum radicale inficiunt, nec illud, quod quæris, præstare possunt. Cum argento viuo plurimi plurima tentarunt; nonnulli argētum verum tamdiu cum auro amalgamarunt, & ab illo sublimarunt, vt tandem in subtilissimam calcem redactum cum spiritu aceti, aut alio menstruo spiritum eius (vt vocant) extrahere queant, sed frustra alii aliis modis tentarunt, sed voti compotes facti non sunt. Frustra enim quæritur in re, quod in ea non est. Vt autem facilius ad hanc solutionem pertingere possis, autor ego tibi sum, vt semper cum proximo opereris, cum illo videlicet, quod auro amicum est, illudq; suauiter sine omni corrosione amplectitur, atq; in spiritum rubeum instar sanguinis, nec non in spiritum album, resoluit.

Duo isti spiritus tertium, qui copulator est, continent. Altera autem solutione, quę naturalis & philosophica dicitur, æs nostrum in mercurium, aut aquam reducitur. Illam autem assequi non possumus, nisi spiritus, animæ & corporis, soluendi & soluentis, mercurii & sulphuris, maris & fœminæ coniunctio facta sit. Nam si proportione debita minus coniungerentur, in soluendo & coagulando magna difficultas orietur. Si enim terra aquarum colluuie obruta fuerit, fructus ferre,

exicca-

exiccari & coagulari, nisi longo admodum præterlapso tempore, nequit. Sin vero frequens siccitas & aquæ penuria fuerit, terra etiam sterilis erit, & omnia præ siti emorientur, nec corpus, nisi maximo cum laboris, tum temporis dispendio referari potest. Quocirca probe de ponderis proportione est considerandum, hac adhibita admonitione, si plus de humido & spiritu fuerit, medicinam ad fusionem & penetrationẽ aptiorem fieri, sin minus, non tam validas exerere vires posse. Qualis autem esse debeat proportio, nos nõ litigabimus, cum & philosophi ipsi in hoc non satis conueniant, sed quilibet suas rationes sequantur. Attamen magna in illa est difficultas, & philosophi tam intricate proferunt, vt Oedipo, qui illorum mentem eruat, opus habeamus. Bernhardus Teruisanus Deo, Philosophis & æquitati vouisse se ait, nulli omnium nudis verbis de illo quicquam patefacere. Vt autem ponderis proportio obscura est, ita cõiunctio maxime necessaria existit. Nam si illa non fieret, nulla esset solutio, nulla putrefactio, nulla in Elementa separatio, nulla ablutio, nulla albedo, rubedo, nulla fixatio, & tandem omnis nostræ intentionis operatio nulla. Opus enim est corporis alicuius solutione, vbi autem corpus nullum, ibi eius solutio nulla esse potest. Requiritur & coagulatio spiritus, quæ sine corporis solutione fieri nequit, ita vt solutio corporis, sit coagulatio spiritus, & spiritus coagulatio corporis solutio, quo mutuo actu tam subtilia redduntur, vt etiam suæ subtilitate omnem rem mundi superent, nec quidquam in toto vniuerso, quod illis saltem assimilari possit, reperiatur. Quando vero de solutione loquimur, illius etiam species subintelligere volumus, vt sunt calcinatio, sublimatio, destillatio, circulatio, ablutio, ceratio, digestio, seu putrefactio &c. Omnes isti modi (inquam) in vera ac philosophica solutione perficiuntur. Sed hac de re lõgior esse nolo, cũ passim de illa in philosophorum scriptis dictum sit. Deinde necessario corpus requiritur, quia spiritus aliàs nullum habitaculum,

in quo degat, haberet, nihil quod ipsum figat, nihil in quo agat, aut quod ipsum in gradu suo præstantiorē reddere queat, inueniret. Spiritus autem, vt corpus à combustione præseruet, vera, viua, ac philosophica solutione soluat & subtile reddat, nigredinē & sordes ab illo abluat, penetrabile ac fusibile faciat requiritur. Horum si vel minimum deesset, operatio nostra futilis & nullius pretii foret. Ast si coniuncta inuicem igne conueniente directa fuerint, parient medicinam, cui omnes istæ qualitates, quę in lapide requiruntur, sunt innatæ. Hęc enim medicina facilis erit fusionis & subtilitatis, nec non vberrimi coloris, vt corpus tingendū confestim ad interiora etiam viscera penetret, suum simile amplectatur, & cum illo coadunetur, superfluas fæces & cōbustibile sulphur separet, atq; ita corpus mundet, figat, atq; aduersus ignis violentiā tutū reddat atq; muniat, nec non pro præparationis ratione, infuso colore albo, vel rubeo in aurū, aut argentum verum cōuertat. Atq; facile quæstio illa, quare nō ex vno, sed ex vtroq; medicina fieri debeat, hic soluitur, nec non sine vnius coniunctione cum altero aliquid in hoc negotio præstari posse, impossibile esse, & omnes illos, qui hoc tentant, procul dubio toto errare cœlo, firmissime concluditur.

Ista duo tamdiu in conuenienti ignis calore fouentur, donec vapor aliquis (qui materia prima vocatur) oriatur; ille in vasis cacumine in aquam coagulatur, & destillans aqua mercurialis, anima, spiritus tinctura, & mercurius philosophorū, à quo omnis res accipit nutrimentum, & omne germē vegetationem, & omne lumen illuminationem, & omne miraculum suam originem, appellatur. Quare nō immerito cum Parmenide dicere & exclamare possum: O natura cœlestis virtutis naturas multiplicās. O natura fortis, sua victoria omnia superans. Maxima huius est, sed naturalis proprietas, cui tribuit Deus, vt ei ignis non noceat, ideoq; illam magnificamus, quia illa nihil est pretiosius. In natura enim nihil simile inuenitur,

quæ

quæ cum corporibus suis liquefactione iungitur, altissima operatur. Ipsa est totum in toto, & id totum, quod quæritur, & quod cogitatur. In ipsa enim est fugiens & fixum, tingens & tinctum, album & rubeum, masculus & fœmina, simul composita compositione inseparabili. Nam quando materia nostra in vase calore iuuatur, pars illius volatilis fixam partem in motus apicem tollit, sed fixum sua grauitate volatile deprimit, & insita sua coagulandi vi amplectitur atq; retinet, quousque emanda hac pugna verum fessum terram aliquam, quæ mare Insula a nonnullis dicitur, proiiciat, atque in aquarum medio deponat.

Hoc in loco creationis & totius naturæ formatio admiranda animaduerti debet, quomodo videlicet tenebræ supra abyssum sint, ex iisdem lux oriatur, atque illa lux in centrum cogatur, vt omne corpus illuminare possit, quomodo spiritus aquis supernatet, easque foueat, quomodo aquæ terram obruant, ac tandem ab illa separentur, vt appareat aridum, quomodo quodlibet in suo semine multiplicetur, vt infinitis fructibus terram complere possit.

Apparente itaque terra gaude, quia putrefactio, quæ nostri subiecti perfecta & inseparabilis coniunctio est, appropinquat. Sunt autem putrefactionis tria signa, nigredo, terræ fœtor & subtilitas materiæ. Quando enim calor agit in humidum & maximè in oleosum, nigredinem inducit, & quanto magis oleosum fuerit, tanto etiam nigrius corpus erit, cum sulpur caloris prima causa sit in nostro magisterio. Deinde putrefactionis nota certa est, fœtor in nostro tamen opere non sensu, sed intellectu percipitur, sicuti & materiæ subtilitas non tactu, sed visu percipitur. Hæc tria itaque putrefactionem immediate comitantur, & ab illa separari non possunt. Putrescit autem materia, vt ad secundam generationem pertingat. Exemplo sit homo, dum ille in viuis est, formæ bonæ & fortioris naturæ est, vt calorem & frigus ferre

possit, sed quando anima à corpore separatur, statim putrefactio incidit in sepulchro, cadauer aliũ colorem acquirit, foetet & impalpabile fit in modum cineris. Hac autem putrefactione (vbi qualitates corruptibiles & malignæ seponuntur) peracta, anima restituitur, corpus nouum & nouus homo surgit, priori dissimilis, clarificatus, purus & sine omni macula, qui in omnem postea, cum gaudio sancto, æternitatem viuet, vbi putrefactio medium est purificationis & subtilitatis. ita etiã in lapide nostro fit, vbi in putrefactione partes subtilissimæ efficiuntur, ac putrefactione peracta, nigredine proiecta, & ablutione facta, nouum ex tenebris oritur lumẽ, & Luna nostra omnem terram sua luce illuminat, donec Sol, clarissimum diem afferens, tandem ortam lunam subsequatur, atq; illam clarissima sua luce, vt lumen maius, obscuret, omniaque sua propria luce illustret. Quamdiu autem putrefactio fit, semper vapor è terra ascendit, atque in vasis cacumine in aquam versus instar pluuiæ, aut rori, qui ros cœli appellatur, in terrã decidit, illam imbibit, inficit, abluit ac mundat, nec non omnes virtutes, quibus nostra medicina pollere debet, infundit.

Sed opus est, vt vno igne digerẽte, continuo, suaui, subtili, concluso, aereo, circumdante, alterante & nõ comburente, (vt cum Comite loquar) à prima coniunctione ad perfectam vsq; ablutionem progrediamur. Nam si secus ignem construxerimus, opus nostrum destruemus. Antequam autem Laton noster abluitur à fordibus, Sol noster à nubibus obscuratus densis & humidis, iridem facit, naturali non dissimilem, qui tamdiu apparet, donec nubes recesserunt, & sol occidens noctem & tenebras adducit. Tunc enim præ noctis tenebris Iris amplius cerni non potest. Nigredo autem à philosophis plũbum, coruus, caput corui, nox, tenebræ, domus tenebrosa, Laton, vestimentum nigrum, & aliis infinitis nominibus appellatur.

Huic

Huic albedo, siue candor, à philosophis magnesia alba, sulphur album, rosa alba, Lilium & regina vocata, succedit. Hic intensior requiritur ignis gradus, calcinatorius videlicet, quo corpus in altum coloris gradum euehatur, & igne natum atq; educatum illum nunquam pertimescat, sed in illo exultat, & alijs ægris corporibus iunctum, illa cum igni conciliet, eaq; firmet, atque illi resistere doceat. Quæritur hoc in loco, an hæc albedo sit tinctura alba, qua philosophi in metallis in argentum vertendis vtuntur? Negatur, præsertim, si hoc corpore albo, quod est lapis albus nõdum ad finem perductus vti vellemus, fructum immaturum decerpere videremur, quamuis adhibita argentum fixum, siue aurum album in proiectione fieri non negamus. Et si quis eximeret, aut vas aperiret, ob breue temporis spatium summam vtilitatem abs se auaritiam suam auertere videbit. Nam philosophi illud non modo non concedunt, sed etiam ante perfectam rubedinem lapidem eximere, aut vas aperire prorsus inhibuerunt.

Vt enim pomum immaturum decerpere pauci, aut nullius vsus est, ita etiam nostra medicina nondum ad finem perducta, artifici parum prodesse potest. Alba enim tinctura ex illo fonte manat, indeque minori labore & tempore hauriri potest. Sunt enim duo lapides & itidem vnus, diuerso tamen respectu. Opus ad rubeum vtrumque complectitur album & rubeum. Albus autem albedo hæc dicitur lapis, respectu alterius, cum tamen lapis nondum sit, sed medium tantum ad lapidem rubeum. Nam ad ruborem lapis venire non potest perfectum, nisi per candorem transeat, vti nec potest fieri albus, nisi prius ater fuerit. Et hac ratione opus vnum, materia vna, & vnum regimen ad album & rubeum dicitur. Sed si quis ad argentum faciendum procedere vellet, ab argento, vnde vlterius vltra albedinem nunquam progredi, nec metalla in aurum, sed tantum in argentum mutare poterit. Ex hoc modo duo erunt lapides, albus ex argento, & rubeus ex auro, & v-

terque, respectu iam dicto, ex auro. Neque ex auro medicina aliqua metalla imperfecta in Lunam conuertēs elici posse videtur, cum in natura non sit regressus à perfectiore & nobiliore ad imperfectius atque ignobilius. Porro si tinctura alba ex auro generata metalla imperfecta in verum argentum mutaret, aureitas (vt ita dicam) in argenteitatem verteretur, quod impossibile est, tam naturæ, quam arti. Etsi enim sol destruitur & per nigredinem in candorem albæ tincturæ persimilem redigitur, solaris tamē natura ab illo nunquā separari potest, sicut homo in vltimo iudicio resurgens & clarificatus semper homo manet, & humanam naturam nunquam in æternum deponit.

Insuper omnis tinctura, & omnis tincturæ forma, à suo simili procedere necesse est. Tandem confirmat nostram sententiam insignis Raymundi Lullii auctoritas, quæ in Clangore buccinæ citatur his verbis. Spiritus, id est, aqua non coagulatur, nisi mediante corpore, quod in ea sit dissolutum, cum corpora sint coagulum lactis huius, & tale coagulum debet esse Sol & Luna in ipso mercurio soluti sed tantummodo Luna ad album, & Sol ad album & rubeum opus. Idem lib. de quinta Essent. distin. 3. ait. Tinctura est corpus tingens ortū & compositum è duobus Elementis scilicet aeris & ignis, argenti ad album, auri ad rubeum.

Quando itaque ad flauedinem post albedinem incliniar, in secundo ignis gradu Luna ad Solem accelerat, ideòque suo lumine de die in diem destituitur, ac decrescit, citrinoque colore vestitur, quo apparente tertius ignis gradus accenditur, atque in hoc ad summam vsque rubedinem, quæ instar sanguinis combusti orit, est continuandus. Quando igitur eo vsque lapidem perduxerimus, eadem methodo, qua illum confecimus, eundem augere possumus, vt semper in decupla quantitate & qualitate promoueatur. Deus mihi condonet, quod omnia sine velo prodo. Nam materiam, ignem, pondus,

fur-

furnum&regimen tam clare ostendi, vt nisi manu ad oculum alicui demonstrentur, apertius scribi non possint. Sed quicunq; hoc legerit scriptum, ad bonum finem conuerterit, Deum timeat, secretum secum contineat, & pauperum memor viuat. Deo sit Laus.

FINIS.